

Б. М. Фільц, Л. О. Єфремова

Одноголосся

ОДНОГОЛОСНЯ – наявність у музичному творі лише однієї мелодії (голосу) без супроводу інших голосів. У фольклорі – вид муз. фактури, представлений однією мелодією у виконанні соліста – вокаліста або інструменталіста. У нар. музиці О. притаманне сольним жанрам, осн. функція яких полягає в наративності (оповідності). Це думи, голосіння, частина балад, колискові, інструм. награвання. Фольклорне О. може мати також свою часову (напр., давні календарно-обрядові пісні), геогр. (напр., Пд. Зх. України) та виконав.-стильову (напр., записи К. Квітки від М. Микитенка) обумовленість. В академ. музиці О. трапляється у багатьох вокал. та інструм. жанрах. Це передусім монодії, вокалізи, ліричні пісні, романси, що виконуються солістом без супроводу. Те саме стосується творів для окремих інструментів, зокрема скрипки, гобоя, труби, кларнета тощо. 3-поміж зх. майстрів сольних інструм. творів виділяють Й.-С. Баха – автора 3-х сонат і 3-х партит (зокрема знаменитої Чакони із 2-ї Партити) для скрипки соло, а також 6-ти сюїт для віолончелі, 3-х партит і «Маленької прелюдії» для лютні.

У сучас. Україні часто виконують твори М. Реґера – Сарабанду й Жиґу для віолончелі соло та 3 сюїти для альту соло. Інструм. композиції без супроводу написали: І. Хандошкін (твори для скрипки та альту соло), В. Бібик (Соната для альту соло і «Плач» для гобоя); сонати: для скрипки – Л. Грабовський, О. Зноско-Боровський, В. Кирейко, для труби – Ю. Гусев, для альту – О. Щетинський, віолончелі – М. Іванов, гобоя – В. Антонюк. Сольні композиції створили: для скрипки соло – Г. Гаврилець, для альту – О. Гугель, гобоя – О. Грінберг і С. Зажитко, для флейти, саксофона – В. Рунчак. Л. Дичко написала Партиту для флейти і Диптих для скрипки (присвяч. О. Кудряшову); В. Камінський – п'єсу для сопілки; І. Карабиць – п'єсу «Музика» для скрипки; В. Кирейко – Етюд для скрипки; Ж. Колодуб – Три п'єси для гобоя; Л. Колодуб – Думу і «Гумореску» для тромбона, Тарантелу для труби, Елегію і Скерцо для валторни, «Гуцульські старосвітські награвання» та «Українські витинанки» для гобоя, п'єсу «В старовинному стилі» для фагота та ін.; Б. Фільц – Елегію для віолончелі; І. Тараненко – п'єсу для фагота, М. Корчинський – «Казку про неньчину сопілку» для сопілки; А. Муха – «Ліричний наспів», Козачок для бандури, етюди для балалайки; С. Пілютиков – Пастораль для кларнета; М. Полоз – сольний твір для флейти; Б. Стронько – Сонатину для флейти; сольні композиції для скрипки, віолончелі, кларнета писали В. Сильвестров та Є.

Станкович. Певний внесок у галузь сольної інструм. музики для окремих інструментів зробили також композитори укр. діаспори, серед яких – Т. Буєвський (Соната й «Антропос» для скрипки), І. Мацієвський (твір для віолончелі соло).

Рекомендована література

1. Квітка К. Українські народні мелодії. К., 1922;
2. Іваницький А. Український музичний фольклор: Підруч. В., 2004;
3. Шестеренко І. Творчість Віталія Кирейка в курсі історії української музики. К., 2008;
4. Грица С. Леся Дичко в житті і творчості. Дрогобич, 2012.

Бібліографічний опис:

Одноголосся / Б. М. Фільц, Л. О. Єфремова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-75069>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).